

УДК 657.01

Петро Хомин, д.е.н, професор

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

АМОРТИЗАЦІЯ НА ТЛІ ДУАЛІЗМУ ДЕФІНІЦІЙ

Petro Khomyn

DEPRECIATION ON THE BACKGROUND OF DEFINITIONS DUALISM

Попри те, що "... вирази "знос" (deprecation) і "амортизаційний фонд" (deprecation provision) збиваються з пантелику як тих, що читають бухгалтерську звітність, так і самих бухгалтерів" (108), замість дослідження сутності дуалізму цих дефініцій, маємо повне їх ігнорування узаконене в П(С)БО 7 «Основні засоби», яке є негативом не тільки під теоретичним аспектом, а більшою мірою з позицій практичних, оскільки унеможливорює визначення залишкової вартості основних засобів, позаяк їхній економічний зміст надто різний, аби їх можна було обліковувати разом. Адже Я. Соколов цілком резонно підкреслив: "Абсурдними є твердження, що залишкову вартість можна визначити як різницю між сальдо рахунків Основні засоби та Знос основних засобів, бо амортизація, безумовно, чисто фінансовий, але в жодному разі не матеріальний процес" [2, с. 496]. Тим більше, що у бухгалтерському обліку залишкова вартість основних засобів ні на аналітичних рахунках, чи субрахунках, ані синтетичних рахунках не відображається, а лише первісна вартість та сума їхнього зносу. Остання здебільшого не дорівнює накопичені амортизації, яка обліковується на позабалансовому рахунку 09 "Амортизаційні відрахування", оскільки підприємства нерідко оприбутковують придбані чи отримані безоплатно основні засоби з певною сумою амортизації (такі, що були в експлуатації), тому за кредитом рахунку 13 "Знос (амортизація) необоротних активів" сальдо збільшується, але за рахунком 09 "Амортизаційні відрахування" залишається незмінним.

Відтак у Балансі ф. №1 розрахунковим шляхом, причому за заокругленими показниками визначається залишкова вартість основних засобів як різниця між первісною вартістю та сумою зносу. Накопичена амортизація основних засобів у звітності взагалі не фігурує бо навіть у Примітках до річної фінансової звітності ф. №5 розділ XIII "Використання амортизаційних відрахувань" вказується тільки нарахована за звітний рік сума, що звісно, є недоліком адже не дозволяє контролювати навіть просте відтворення.

До цього можна додати, що й з економічного погляду об'єднання зносу та амортизації теж необґрунтоване, оскільки:

– за будь-якого рівня збитковості виглядає нібито сформовано джерело фінансування простого відтворення основних засобів, яке в такому разі є віртуальним;

– при будь-якій інтенсивності використання об'єктів, в одну, дві, три зміни чи взагалі сезонно, як-от у будівництві, сільському господарстві, водному транспорті, видобувні промисловості тощо, знос і амортизація однотипних об'єктів будуть рівними;

– замість зменшення амортизації в кінці періоду зношування об'єктів нерідко відбувається її збільшення внаслідок того, що 90% витрат на їхні ремонти приєднуються до залишкової вартості.

Використана література

1. Метьюс М. Р. Теория бухгалтерского учёта: учеб. / М. Р. Метьюс, М. Х. Перера. – М.: Аудит ЮНИТИ, 1999. – 663 с.

2. Соколов Я. В. Бухгалтерский учёт: от истоков до наших дней / Я. В. Соколов. – М.: Финансы и статистика, 1996. – 638 с.